

UDK (UDC): 930.253(497.11)

Tipologija: 1.09 Objavljeni strokovni prispevek na konferenci
Category: 1.09 Published Professional Conference Contribution

Branka Doknić*

DOSTUPNOST ARHIVSKE GRAĐE I ARHIV JUGOSLAVIJE

Izvlaček:

Dostopnost arhivskega gradiva in Arhiv Jugoslavije

Ob koncu leta 2009 sta bila sprejeta Zakon o tajnosti podatkov in dopolnitev Zakona o prostem dostopu do informacij javnega značaja. S sprejetjem zlasti Zakona o tajnosti podatkov bo javnosti postalo dostopno gradivo posameznih ministrstev, ki je doslej veljalo za nedostopno. Prednostni nalogi Arhiva Jugoslavije bosta valorizacija sedaj še nedostopnega arhivskega gradiva nekdanje jugoslovanske provenience ter določitev pristojnosti.

Ključne besede:

dostopnost do informacij, dostopnost arhivskega gradiva, tajnost podatkov, nedostopno gradivo, posebno dovoljenje, zakoni, predpisi.

Abstract:

Accessibility of Archives and the Archives of Yugoslavia

Availability and accessibility of archives are the goals archival institutions. Democracy of the state system and availability of archives are in direct correlation. With creating legal bases the state is creating political conditions for undisturbed access to documents. Since such conditions are already created in Serbia, the opening of the archives of the Yugoslav ministries of defense, internal and foreign affairs for the public is approaching. These, up to now completely or partially closed archives, are being placed under the jurisdiction of the Archives of Yugoslavia, which will have a responsible task of uniting, appraising and describing those records in the following years.

Key words:

accessibility of information, accessibility of archives, secrecy of data, inaccessible records, special permission, laws, regulations.

UVOD

Dostupnost arhivske građe je suština arhivske delatnosti, srž postojanja arhiva od njegovih prvih početaka do danas.

Od prvih ličnih, preko crkvenih i javnih arhiva svih nivoa i vrsta, cilj skupljanja i odlaganja dokumenata bio je u saznanju da sadržina tih spisa ima vrednost koja u budućnosti može nekome biti potrebna.

* Dr. sc. Branka Doknić, kulturolog, savetnik, Arhiv Jugoslavije, Vase Pelagića 33, 11000 Beograd, Srbija.

Protok vremena samo daje više na istorijskoj vrednosti dokumenata, a savremeni arhiv mora fokusirati pažnju i na svaki dokument koji osvetljava istorijsku perspektivu.¹

Arhiv nije mesto gde se odlaže stara hartija i nije mesto u kome se odlaže prošlost. Arhiv je mesto u kome se čuva istina, mesto u kome se čuva budućnost. Zbog te karakteristike arhivi i imaju svoju često nedovoljno utemeljenu funkciju. Status arhivske institucije u okviru javno-kulturne sfere jedne države umnogome govori o nivou demokratičnosti te iste države.

Odlaganje i nerešavanje statusa arhivske institucije pokazuje samo doslednost u prikrivanju onoga što arhivi čuvaju u svojim depoima. Odlika zatvorenih društava je i ta da je arhivska građa fizički potpuno zanemarena, ili naprotiv idealno zbrinuta, ali u oba slučaja nedostupna za najširu javnost. Nedostupnost arhivskih dokumenata, kao i nepostojanje državne legislative o toj oblasti samo je znak da država krije svoju prošlost, ili je nestvaranjem materijalnih uslova za takav kulturni proces nezainterosovana za svoju budućnost.

Vek koji je za nama ostaće istorijska zagonetka sve dok se ukupna arhivska građa ne učini u potpunosti dostupnom. Značajnu ulogu u potrazi za istorijskom istinom ima Arhiv Jugoslavije koji svojom delatnošću u naredne 2-3 godine pod svoj krov treba da stavi još uvek nedostupnu građu ministarstava spoljnih, unutrašnjih i odbrambenih poslova bivše jugoslovenske države.

Sva ta dokumentacija u skladu sa izglasanim Zakonom o tajnosti podataka dospeva u proces višestruke valorizacije. Pretpostavka je da će zanemarljiv procenat ostati pod velom tajnog dokumenta, a ostala arhiva će postati dostupna.

Demokratsko uređenje stvara uslove koji omogućavaju nesmetanu i kontinuiranu dostupnost dokumenata koje je ono samo stvorilo. Ranije dominantan političko-ideološki faktor u (ne)dostupnosti arhivske građe sada je mnogo više zamenjen finansijskom pozicijom u kojoj se nalazi sektor zaštite kulturne baštine u sferi kulture date države.² Iako finansiranje kulture predstavlja jednu od najstarijih obaveza države, ono je zbog specifičnosti kulturne delatnosti skoro uvek nedovoljno ili čak zanemarljivo u odnosu na ostale oblasti državne politike.

Finansiranje kulture je u svim državnim budžetima, po pravilu, iza prioritarnih ministarstava finansija, vojske, spoljnih i unutrašnjih poslova. Ova realnost je »istovremeno i kratkovida i nemaštovita«, jer kada bi kultura dobila prioritarno mesto u državnom budžetu »kreativnost, samouverenost i dinamizam država bi se u znatnoj meri povećali«.³

Čak i kada politički, liberalni i zakonski uslovi omogućavaju nesmetan pristup arhivskoj dokumentaciji, arhivska građa neće ugledati »svetlost dana« ako nema dovoljno finansijskih sredstava koja omogućavaju fizičke uslove za dostupnost

¹ Termin »dostupnost« ima sledeća značenja: zadatak dodeljen arhivima, da korisnicima omoguće dostupnost arhivske građe koja je u njihovoj nadležnosti; izvršenje ovog zadatka; dostupnost arhivske građe znači mogućnost korišćenja arhivskih dokumenata u saglasnosti sa nacionalnim zakonodavstvom. U pojam dostupnosti ne ulaze dela koja su nastala kao rezultat korišćenja dokumenata, »ona će biti predmet posebnih dogovora«. Preporuka br. R (2000) 13 Odbora ministara državama članicama o evropskoj politici o dostupnosti arhivske građe, Arhiv, god. VI, br. 1-2, Beograd (prevela R. Rađenović).

² Finansiranje kulture nije tema ovog rada tako da se ovaj pojam odnosi na ukupnost finansiranja kulture, kulturne baštine i arhiva.

³ Ministar kulture je u čudnoj poziciji da bude nadležan za oblast koja je najbliža identitetu zajednice, a da se pri tome mora zadovoljiti pozicijom u vladi koja nema velikog uticaja i političke težine. Simon Mundy, *Cultural Policy - A Short Guide*, Council of Europe Publishing, 2001.

arhivske građe. Promenila se i definicija arhivske građe, tako da se danas sa jednakom pažnjom skupljaju dokumenta iz svakodnevnog života i dokumenta rada javne uprave, koji se danas čuvaju na raznim nosačima informacija. Velike količine arhivske građe iziskuju formiranje preciznih inventara i dostupnost arhivskih dokumenata on-line upotrebom.

Ovim je posao arhivara postao višestruko usložen, a arhivska služba mnogo razuđenija nego što je bila u prošlosti. To je na ovim prostorima posebno vidljivo od početka 1990-ih godina kada je arhivistika počela da traži sebe u rešavanju problema nastalih padom komunističkih režima, uvođenjem novih tehnologija u proces rada i povećanim interesovanjem za istorijska dokumenta XX veka.

EVROPSKE PREPORUKE O DOSTUPNOSTI GRAĐE

Otvorenost društva i stvaranje materijalnih uslova za nesmetano čuvanje i upotrebu arhivskih dokumenata postaju prioriteti kulturne politike savremene države. Krajem prošlog desetljeća, sa posebnom pažnjom u okviru Saveta Evrope vodila se kontinuirana evaluacija kulturnih politika evropskih država. U sklopu svih aktivnosti značajna pažnja je fokusirana, prvi put na tako visokom političkom nivou, i na arhivsku delatnost.

Na osnovu ranije proklamovanih konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i konvencije o zaštiti pojedinca, tokom 1990-ih godina vršeno je istraživanje stanja u evropskim arhivima. Na osnovu takvih saznanja sredinom 2000. godine Savet ministara Saveta Evrope usvojio je preporuku koja ima za cilj slobodan pristup arhivskoj građi na osnovu zajedničkih evropskih vrednosti.⁴

Ova preporuka prvenstveno se odnosila na stvaraoce arhivske građe, koji je istovremeno i imalac iste, ali su njome definisane i obaveze svih arhivskih institucija.⁵

Ovaj dokument je usvojen u vremenu kada su institucionalnim reformama stvarana nova evropska demokratska društva. U sklopu demokratskih reformi, a »uzimajući u obzir složenost problema koji se odnose na dostupnost arhivske građe, kako na nacionalnom tako i na međunarodnom nivou, zbog različitosti ustavnih i pravnih okvira, zbog suprotstavljenih potreba za otvorenošću i istovremeno za tajnošću, kao i za zaštitom privatnosti i dostupnosti istorijskih dokumenata, što javnost svake države različito poima«, preporučeno je državnim vladama da »donesu i usvoje zakone o dostupnosti arhivske građe na principima iznetim u ovoj Preporuci ili da postojeće zakone usklade sa istim principima«. Prvi korak u stvaranju uslova za otvorenost arhiva je stvaranje dobre zakonske osnove, koja »spada u nadležnost zakonodavnog tela, što znači da to svojim zakonskim aktom reguliše parlament.

⁴ Recommendation No. R (2000)13 of the Committee of Ministers to member States on 13 July 2000 at the 717 meeting of the Ministers Deputies (Savet Evrope Odbor ministara Preporuka br. R (2000)13 Odbor ministara državama članicama o evropskoj politici o dostupnosti arhivske građe, usvojena 13. jula 2000. na 717. sednici zamenika ministara, Arhiv IX 1-2, Beograd (dalje: Preporuka br. R (2000)13).

⁵ U dodatku Preporuci br. R(2000)13 arhivi su definisani: a) termin arhiv ima sledeća značenja: 1. kada je napisan malim slovom a: znači celinu dokumenata bez obzira na datum, oblik ili nosioca zapisa, koja su stvorili ili primili fizička ili pravna lica tokom obavljanja svojih funkcija i predali ih u arhiv na trajno čuvanje; ukoliko nije drugačije utvrđeno, ova Preporuka se odnosi isključivo na »javnu arhivsku građu«, odnosno arhivsku građu koja je nastala radom državnih organa; 2. kad je reč napisana velikim slovom A: označava javne institucije koje su zadužene za zaštitu arhivske građe. - Arhiv, god. VI, br. 1-2, Beograd.

Praktični postupak će biti podeljen između zakona i propisa, u skladu sa zakonima svake države. Zakoni i propisi koji se odnose na dostupnost arhivske građe moraju da budu usklađeni sa zakonima koji se odnose na srodne oblasti, naročito sa zakonima o dostupnosti informacija državnih organa i zakonima o zaštiti podataka.⁶

Arhivska građa treba da bude dostupna svakom zainteresovanom građaninu i da se otvorenost arhiva, odnosno vremenski rok dostupnosti, reguliše zakonskim putem. Zakonskom regulativom koja se odnosi na vremensku nedostupnost arhivskih dokumenata osigurava se zaštita: »a) značajnih državnih interesa koji zaslužuju zaštitu (kao što su državna bezbednost, spoljna politika ili javni red); b) pojedinaca od objavljivanja podataka koji zaslužuju zaštitu koji se odnose na njihov privatni život.«⁷

Da bi se uskladila ravnoteža između potpune otvorenosti arhiva i potrebe za zaštitom pojedinih interesa države ili pojedinca u Preporuci se označavaju vremenski rokovi za takvu vrstu dokumenata. Ti rokovi su sledeći: »a) opšti rok dostupnosti arhivske građe, koji obično ne prelazi 20 ili 30 godina, a primenjuje se automatski na dokumente ili grupe dokumenata čije postojanje dostupnim ne može štetiti interesima države ili pojedinca; b) duži rok dostupnosti, koji obično nije duži od 50 godina, za dokumente koji se odnose na spoljne poslove, odbranu ili održavanje javnog reda; c) više rokova dostupnosti (npr. 10 do 70 godina od nastanka spisa, ili 100 do 120 godina od rođenja pojedinca na koga se odnose) za dokumenta ili dosijea koja sadrže poverljive pravne, poreske, medicinske i druge podatke koji se tiču pojedinca.«⁸

Ova zaštićena dokumenta se mogu koristiti uz dobijanje posebne dozvole, a pravo izdavanja te dozvole se poverava »stvaraocu građe, u dogovoru sa arhivskom službom, ili arhivskoj upravi, u dogovoru sa stvaraocem, odnosno posebnom telu nadležnom za celu zemlju«. Posebne dozvole za korišćenje nedostupne građe izdaju se u dva slučaja. Prvi je korišćenje građe u naučne svrhe (ad actum i ad personam) i drugi - kada arhivsku građu potražuje pojedinac na koga se ona odnosi. Osim ove dve mogućnosti građa može da se koristi postupkom »dostupnosti određenih delova«, bilo da se na uvid daje samo deo predmeta, ili ceo predmet sa prekrivanjem zaštićenih podataka. Njihova prava i obaveze u korišćenju arhivske građe putem posebne dozvole regulisana su krivičnim zakonima i zakonima o zaštiti privatnosti.

Na osnovu stečenih iskustava, a nastavljajući proces ujednačavanja zakonskih dokumenata u ostvarivanju zajedničkih principa, Savet Evrope je tokom 2002. godine doneo novu preporuku o dostupnosti službenih dokumenata.⁹

Ova preporuka se odnosi na sva službena dokumenta koja su nastala radom »vlade i uprave, na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou«, kao i na službena dokumenta koja »stvaraju privatna i pravna lica, ukoliko ona obavljaju javne funkcije«.¹⁰

Slobodan pristup službenim dokumentima koja se nalaze kod javnih vlasti može biti ograničen samo zakonski regulisanim razlozima (nacionalna bezbednost, odbrana, međunarodni odnosi, javna sigurnost, prevencija kriminalnih radnji i slično), ali i

⁶ Preporuka br. R (2000)13.

⁷ Isto.

⁸ Isto.

⁹ Preporuka R(2002)2 Odbor ministara Saveta Evrope državama članicama o dostupnosti službenih dokumenata, (prevod R. Rađenović), Arhiv, god. VI, br. 1-2, Beograd, 2005.

¹⁰ Preporuka se ne odnosi na zakonodavno-pravosudnu vlast, već je to ostavljeno na regulisanje domaćoj legislativi.

takva dokumenta posle isteka vremenskog roka zabrane treba da postanu dostupna. Javnoj vlasti, kao imaocu službenih dokumenata, preporučuje se, između ostalog, da »koliko je god moguće učini dostupnim informacije o stvarima ili delatnostima za koje je odgovorna, na primer, sastavljanjem lista ili popisa dokumenata koje poseduju«.

Usvajanjem Preporuke br. R(2000)13, sa podrškom Međunarodnog arhivskog saveta, stvorena je osnova za istraživanje u okviru arhivske delatnosti u pedesetak evropskih država.¹¹

Rezultati tog istraživanja objavljeni su u priručniku pod nazivom *Pristup arhivu*, objavljenom od strane Saveta Evrope. Ovaj priručnik daje sliku šarolikog stanja u savremenoj evropskoj arhivskoj praksi, a sastavljen je sa namerom da pokrene promene u pristupu arhivskoj građi svih evropskih država. Savet Evrope se preko ovog priručnika zalaže za otvoren pristup arhivskoj građi na zajedničkim principima usvojenih zakona, demokratskih vrednosti i poštovanja ljudskih prava.

NOVI PROPISI U SRBIJI I ARHIV JUGOSLAVIJE

Arhiv Jugoslavije je tokom 2009. godine dobio novi pravni status. Postao je institucija kulturne baštine u okviru Ministarstva kulture Republike Srbije. Budući da je postao tzv. »mrtvi arhiv« suština njegovog dosadašnjeg rada će u godinama koje slede pretrpeti izvesne promene. To se prvenstveno odnosi na gašenje nekih postojećih, a osnivanje novih sektora i odeljenja rada.

Kada je u pitanju dostupnost građe za dalji rad Arhiva Jugoslavije značajna su tri nova republička zakona, usvojena 2009. godine, čija primena počinje ove godine. To se prvenstveno odnosi na novi Zakon o kulturi koji počinje da važi od marta 2010,¹² kao i dopunjeni Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja¹³ i Zakon o tajnosti podataka.¹⁴

Još jedan izuzetno važan zakon čeka da bude usvojen. To je osnovni esnafski zakon - Zakon o arhivskoj građi i arhivskoj službi Republike Srbije (u daljem tekstu Zakon o arhivskoj građi). Nacrt zakona je već nekoliko godina na uvidu javnosti i verovatno će ove godine, posle primene Zakona o kulturi, i ovaj zakon biti usvojen.¹⁵

Relativno sporo ali kontinuiranim procesom liberalizacije i demokratizacije društva, kroz usvajanje ovakvih zakona, ostvareni su objektivni (politički) uslovi za nesmetanu dostupnost arhivske građe.

Stvaranjem ovakve pravne osnove, a u okviru Ministarstva kulture Republike Srbije, Arhiv će na novi način vršiti i funkciju korišćenja arhivske građe koja je pod njegovom legalnom ingerencijom. Zakonom o arhivskoj građi, Arhiv Jugoslavije je definisan »kao ustanova zaštite u čijoj je nadležnosti zaštita arhivske građe nastale

¹¹ *Access to archives, a handbook of guidelines for implementation of Recommendation NOR (2000)13 on a European policy on access to archives*, C. Kechemeti, I. Szekely. Council of Europe Publishing, 2005.

¹² Zakon o kulturi Republike Srbije, Službeni glasnik RS, br.72/2009, a primenjuje se od marta 2010. Primena ovog zakona u institucijama kulture pretpostavlja »podizanje lestvice« u ukupnom radu.

¹³ Usvojen 11. decembra 2009, važi od januara 2010. godine. Ovaj zakon je usvojen 2004. godine, a prvi put dopunjen 2007.

¹⁴ Usvojen 11. decembra 2009, a počeo da važi od januara 2010.

¹⁵ Arhiv Jugoslavije, sem nerešenog pravnog statusa, zasnivao je svoj rad do ove godine na zakonima čije su izglasane vrednosti bile davno prevaziđene. To se odnosi na Zakon o kulturnim dobrima Republike Srbije, donet 1994. i na Zakon o arhivskoj građi SRJ iz 1998. godine. Prvim zakonom arhivska delatnost je površno regulisana, a drugim zakonom glavna državna arhivska institucija, oličena u Arhivu Srbije i Crne Gore, nigde nije pomenuta.

radom centralnih organa i organizacija (1918-2006) KSHS, KJ, DFJ, FNRJ, SFRJ, SRJ i Državne zajednice Srbija i Crna Gora, uključujući i arhivsku građu bivšeg Arhiva Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova (1945-2003), bivšeg Arhiva Josipa Broza Tita (1943-1980), bivšeg Arhiva Ministarstva inostranih poslova (1945-2006) i Vojnog arhiva (1918-2006), pa i poslovi u vezi sa primenom Sporazuma o pitanjima sukcesije aneks »D« u pogledu »Državne arhive SFRJ« i kao takav predstavlja javni arhiv koji je deo mreže arhivske službe Republike Srbije.¹⁶

Ovakvim definisanjem Arhiv je nadležan i za onaj deo izuzetno referentne arhivske građe savezne provenijencije koja još uvek nije deponovana pod njegov krov. U depou Arhiva Jugoslavije zaštićena je kompletna arhivska građa svih institucija savezne vlasti, uključujući i Arhiv KPJ-SKJ i Arhiv Josipa Broza Tita, osim građe tri ministarstva.

Ministarstva vojnih, unutrašnjih i spoljnih poslova imaju svoje samostalne, potpuno ili delimično za najširu javnost zatvorene arhive u kojima se čuva arhivska građa zemlje koja više ne postoji. Da bi se ispunio institucionalni, odnosno osnovni uslov za dostupnost arhivske građe u praksi treba primeniti donete zakone, a na osnovu postojećih zakona, Arhiv će formulisati prvi sopstveni pravilnik o dostupnosti građe.

Pretpostavlja se da će, posle detaljne valorizacije sačuvane građe, čak sa 90% građe iz tih arhiva biti skinuta oznaka poverljivosti. Po Zakonu o arhivskoj građi (radna verzija) i ova građa može biti dostupna i pre isteka vremenskog roka na koji je zatvorena, samo za naučnoistraživačke potrebe uz mišljenje Stručnog arhivskog saveta.

Očigledno je da će ovakav princip ad personam za izdavanje posebne dozvole biti vrlo redak. Zato je potrebno izvršiti detaljnu valorizaciju i za javnost otvoriti svaki dokument koji posle perioda od 30 godina od nastanka ne ugrožava bezbednost država ex-Jugoslavije. Po Zakonu o tajnosti podataka najviši stepen tajnosti¹⁷ ima dokument sa oznakom državna tajna, a kriterijum za takvu oznaku poverljivosti određuje Vlada uz prethodnu preporuku Saveta za nacionalnu bezbednost. Zakonom je propisana i procedura dobijanja dozvole za pristup tajnim dokumentima, kroz postupak bezbednosne provere prema stepenu tajnosti podataka.¹⁸

Na osnovu prethodnih referenci, dokumenata sa tajnim podacima će biti relativno malo, tako da su se stekli zakonski uslovi da za javnost bude otvoren najveći deo od do sada nedostupne arhivske građe.

Na ovom drugom, tzv. tehničkom nivou treba stvoriti materijalne uslove za nesmetan pristup arhivskoj građi. Tehnički uslovi pretpostavljaju stvaranje optimalnih uslova za smeštaj novih kilometara građe, popis, valorizaciju i obradu arhivske građe, izradu informativnih sredstava.

Arhivi nekadašnjih saveznih ministarstava će izazvati veliko interesovanje, tako da ubrzanim radom treba veći deo građe digitalizovati i učiniti on-line dostupnom. Da bi se ova građa na najbolji način učinila dostupnom i u fizičkom smislu predložimo da se primeni »engleski model«, odnosno da se celokupna građa jugoslovenske države

¹⁶ Zakon o arhivskoj građi i arhivskoj službi (Radna verzija Komisije), član 77.

¹⁷ Zakon o tajnosti podataka ima 4 stepena tajnosti: državna tajna, strogo poverljivo, poverljivo i interno, a vremenski period za dostupnost te građe je od 2 do 30 godina, koliko iznosi zabrana za uvid u arhivsku građu sa oznakom državna tajna.

¹⁸ Kada su u pitanju lični podaci, u Zakonu o arhivskoj građi se određuje vremenski rok od 70 godina za javnu dostupnost takve građe, odnosno 100 godina od rođenja lica na koje se podaci odnose.

stavi pod jedan krov, tako da Arhiv Jugoslavije u potpunosti zasluži svoj naziv. Tako formirana arhivska institucija postala bi jedno od referentnih mesta na kojem bi se izučavala evropska, ali i svetska istorija. Sem toga, na jednom mestu se najbolje sprovode pravna regulativa u dostupnosti građe, kao i tehnička zaštita građe, primena novih tehnologija, obezbeđivanje optimalnih čitaonica i slično.

Ovakav višegodišnji rad zahteva velika materijalna sredstva, koja pojedine zemlje ne mogu da izdvoje za resor pokretne kulturne baštine. Otvaranje arhivske građe je i finansijski skup proces, što se vidi iz preporuka kojima MAS (ICA) poziva UNESCO da finansijski pomogne u stvaranju materijalnih uslova za bržu dostupnost arhivskih dokumenata.¹⁹

Da bi se napravila ukupna strategija u dostupnosti dokumenata, treba se osloniti na najbolje rezultate međunarodne arhivske prakse, a prvenstveno na ispomoć istorijskih, arhivskih i pravnih eksperata iz zemalja bivše zajedničke države.²⁰ Arhivska građa je nezamenljiv deo kulture svake zemlje, a svojim postojanjem obezbeđuje opstanak ljudskog pamćenja. Složenost XX veka će se mnogo bolje razumeti kada se prouče do sada nepoznata dokumenta. Radi se o istorijskim izvorima za koje se pretpostavlja da će razjasniti mnoge naučne nedoumice.

Ova građa prvenstveno treba da posluži naučnim istraživanjima, ali ne treba zanemariti potrebu svakog građanina za razumevanjem istorijskih lomova tokom prošlog veka. Zato ne čudi povećano interesovanje ukupne javnosti za uvid u građu koja pokriva preko 70 godina postojanja jedne, skoro uvek represivne vlasti i države.

ZAKLJUČAK

Otvorenost arhiva i dostupnost arhivske građe je svrha postojanja arhivske institucije. Demokratski sistem i dostupnost arhivske građe su u direktnoj korelaciji.

Stvaranjem zakonske osnove država stvara političke uslove za nesmetan pristup arhivskom dokumentu. Kako su u Srbiji stvoreni takvi uslovi predstoji posao otvaranja za javnost arhiva jugoslovenskih ministarstava vojnih, unutrašnjih i spoljnih poslova. Ti, do sada potpuno ili delimično zatvoreni arhivi dolaze pod ingerenciju Arhiva Jugoslavije, koji će u narednim godinama imati odgovoran zadatak objedinjavanja, valorizacije i opisa te građe.

¹⁹ Rezolucija o međunarodnim izvorima i Rezolucija o arhivskoj građi koja se odnosi na pravosuđe, zatvaranja i obaveštajne službe; 2006. MAS - Godišnji generalni sastanak, Kirasao, 24. novembar 2006.

²⁰ Sporazum o pitanjima sukcesije bivšeSFRJ - Prilog D-Archive, Beč, 29. juni 2001.

REFERENCE:

- *Zakon o kulturi RS, Službeni glasnik RS, br. 72/09.*
- *Zakon o tajnosti podataka RS, službeni glasnik RS, br. 104/09.*
- *Zakon o izmenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja RS, Službeni glasnik RS, br. 104/09.*
- *Zakon o arhivskoj građi i arhivskoj delatnosti RS (radna verzija).*
- *Preporuka br. R (2000) 13 Odbora ministara državama članicama o evropskoj politici o dostupnosti arhivske građe, Arhiv, VI 1-2, str. 10-20, Beograd.*
- *Rezolucije Okruglog stola arhiva, XXXIX međunarodna konferencija, Kirasao, 24. 11. 2006.*
- *Sporazum o pitanjima sukcesije bivše SFRJ- Prolog D- Arhive, Međunarodni ugovori, br. 6/02, Beograd.*
- *Access to archives, A handbook of guidelines for implementation of Recommendation NoR(2000)13 on a European policy on access to archives, Department of Culture and Cultural Heritage, Council of Europe Publishing, 2005.*